

(:)

حسن احمدی* - فرزانه خیاط زاده**

چکیده

شهر اهواز با جمعیتی حدود یک میلیون نفر هفتمین شهر کشور است. با توجه به وقوع جنگ تحمیلی، توقف فعالیت های عمرانی، تخریب و مستهلک شدن امکانات شهری، وجود کارگاه های صنعتی متعدد پیرامون شهر، رشد سریع جمعیت و احداث شهرک های متعدد اطراف شهر، این سوال را مطرح می سازد که آیا رشد و گسترش شهر اهواز در دهه اخیر (۸۳-۱۳۷۳) از جنبه نیازهای اجتماعی متناسب با توسعه پایدار بوده است؟ هدف اساسی این پژوهش، بررسی ابعاد اجتماعی توسعه شهر اهواز در دهه ۸۳-۷۳ و تحلیل مقایسه ای آن با شاخص های اجتماعی توسعه پایدار می باشد. جامعه آماری این تحقیق، شهر اهواز است. به منظور کمی کردن مقوله کیفی توسعه شهر اهواز با پنج شاخص آموزش، بهداشت و درمان، بهداشت محیط، امکانات فرهنگی - تفریحی و تجهیزات شهری تعریف شد و سپس هر شاخص به چند زیرشاخص و هر زیرشاخص به تعدادی سنجه تقسیم شد. (جمعاً ۲۹ سنجه) سنجه ها جزئی ترین بخش شاخص و قابل اندازه گیری بودند. اطلاعات مورد نیاز برای محاسبه سنجه ها از دستگاه های اجرایی و سازمان های ذیربط جمع آوری شد. پس از محاسبه سنجه ها، همه آنها استاندارد شد و میانگین سنجه های استاندارد شده هر شاخص با استفاده از آزمون واریانس یکطرفه مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت. یافته های این تحقیق نشان داد، تغییرات شاخص آموزش در دوره مطالعه در جهت توسعه پایدار بوده است. در صورتی که شاخص های دیگر تغییر معنی داری نشان نمی دهد. بنابراین روند تغییرات این شاخص ها در جهت توسعه پایدار نبوده است. در مجموع روند تغییرات شاخص های اجتماعی توسعه شهر اهواز در سال های مورد مطالعه متناسب با معیارهای توسعه پایدار نبوده است. در مقایسه با استانداردها، شهر اهواز از بعد اجتماعی شاخص های توسعه پایدار در طیف پنج قسمتی از خیلی ضعیف تا عالی در طبقه متوسط قرار گرفت. شاخص های امکانات فرهنگی - تفریحی، بهداشت محیط، بهداشت و درمان، تجهیزات شهری و آموزش به ترتیب بیشترین فاصله را تا استاندارد داشته اند. با توجه به نتایج تحقیق پیشنهاد می شود اولویت در برنامه ریزی های عمرانی به ترتیب به بخش های امکانات فرهنگی- تفریحی، بهداشت محیط، بهداشت و درمان، تجهیزات شهری و آموزش اختصاص یابد.

مفاهیم کلیدی: شاخص های توسعه پایدار، توسعه پایدار اجتماعی- شهر

* استادیار دانشگاه علم و صنعت. (h_ahmedi@iust.ac.ir)

** کارشناس ارشد برنامه ریزی شهری و منطقه ای